

Designing and Validating the Model of Family Economics Curriculum for Second Secondary Level in Iran

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Seyed Ali Hosseini¹
Abbas Gholtash^{2*}
Mokhtar Ranjbar³
Seddigheh Mohammadjani⁴

How to cite this article

Seyed Ali Hosseini, Abbas Gholtash, Mokhtar Ranjbar, Seddigheh Mohammadjani, Comparing the Effectiveness of Mutual Behavior Analysis and Self-Compassion Therapy on Self-Esteem and Differentiation in Students with Emotional Failure, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2023:7(1): 188-198.

1. PhD Student, Department of Curriculum planning, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran.
2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Management, Lamard Branch, Islamic Azad University, Lamard, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: gholtash578@yahoo.com

Article History

Received: 2022/07/24

Accepted: 2022/10/25

ABSTRACT

Purpose: The present research was conducted in order to design a family economics curriculum model for Iran's second secondary school.

Materials and Methods: The approach of this research is mixed exploratory (qualitative-quantitative). The research method in the qualitative part is based on the foundational data theory and in the quantitative part, it is a descriptive survey type. The participants of this research include all experts in this field (professors, specialists and experts in the field of educational planning, educational management, educational research, economics). The selection of participants in the qualitative section was done by non-random sampling method and using the snowball technique. The semi-structured interview continued until the theoretical data saturation level and 30 people were interviewed. Strauss and Corbin method and three-stage coding (open, central and selective) were used to analyze the data in the qualitative part. In the quantitative part of the research, a researcher-made questionnaire was used to examine the current and desirable state of the family economics curriculum model. Sampling was done in the quantitative part by a simple random method among specialists and experts (field of educational planning, educational management, educational research, economics, psychology, sociology and accounting) and 118 people were selected as a sample.

Findings: Based on the model obtained, the components of family economics education for students include: family education, explanation of individual factors, economic approach of society, explanation of social factors, suitable educational content for better understanding of economic concepts, suitable educational environment, life skills and teaching concepts. They are economical. The findings of the quantitative part of the research using the chi-square test also showed that the components and items extracted in the qualitative part were of medium to high importance and all the sample people had a positive opinion about the model.

Conclusion: They confirmed its coherence and strength and evaluated it as completely consistent with the literature of activities in the education environment.

Keywords: Accreditation, Model, Family Economics Curriculum, Second Secondary Course

طراحی و اعتباربخشی الگوی برنامه درسی اقتصاد

خانواده دوره متوسطه دوم ایران

سیدعلی حسینی^۱

دانشجوی دکتری، گروه برنامه ریزی درسی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

عباس قلتاش^{۲*}

دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (نویسنده مسئول).

مختار رنجبر^۳

استادیار، گروه مدیریت، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران.

صدیقه محمدجانی^۴

استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به منظور طراحی الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه دوم ایران انجام شد. رویکرد این پژوهش آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) است.

مواد و روش ها: روش پژوهش در بخش کیفی بر اساس نظریه داده بنیاد و در بخش کمی توصیفی از نوع پیمایشی می باشد. شرکت کنندگان پژوهش حاضر شامل کلیه خبرگان این حوزه (اساتید، متخصصان و کارشناسان حوزه برنامه ریزی آموزشی، مدیریت آموزشی، تحقیقات آموزشی، اقتصاد) می باشند. انتخاب شرکت کنندگان در بخش کیفی به روش نمونه گیری غیرتصادفی و با استفاده از تکنیک گلوله برفی انجام شد. مصاحبه نیمه ساختاریافته تا سطح اشباع نظری داده ها ادامه یافت و تعداد ۳۰ نفر مصاحبه شدند. برای تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کیفی از روش اشتراوس و کوربین و کدگذاری سه مرحله ای (باز، محوری و انتخابی) استفاده شد. در بخش کمی پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده مورد استفاده قرار گرفت. نمونه گیری در بخش کمی به روش تصادفی ساده از میان متخصصان و کارشناسان (حوزه برنامه ریزی آموزشی، مدیریت آموزشی، تحقیقات آموزشی، اقتصاد، روانشناسی، جامعه شناسی و حسابداری) صورت گرفت و تعداد ۱۱۸ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند.

یافته ها: بر اساس الگوی به دست آمده، مؤلفه های آموزش اقتصاد خانواده برای دانش آموزان شامل: آموزش خانواده، تبیین عوامل فردی، رویکرد اقتصادی جامعه، تبیین عوامل اجتماعی، محتوای آموزشی مناسب برای درک بهتر مفاهیم اقتصادی، محیط آموزشی مناسب، مهارت زندگی و آموزش مفاهیم اقتصادی می باشند. یافته های بخش کمی پژوهش با استفاده از آزمون خی دو نیز نشان داد که مؤلفه ها و گویه های استخراج شده در بخش کیفی از اهمیت

متوسط به بالایی برخوردار بوده و کلیه افراد نمونه در مجموع دارای نظر مثبت نسبت به الگو بودند. نتیجه گیری: بر انسجام و استحکام آن صحنه گذاشته و آن را کاملاً همخوان با ادبیات فعالیت در محیط آموزش و پرورش ارزیابی نمودند.

کلید واژه ها: اعتباربخشی، الگو، برنامه درسی اقتصاد خانواده، دوره متوسطه دوم.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۳

* نویسنده مسئول: gholtash578@yahoo.com

مقدمه

دوره متوسطه از دوره های مهم و حساس و مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی آدمی است. دوره ای که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی دانش آموزان با سایر دوره های تحصیلی مشترکات و ممیزاتی دارد. این دوره دارای طیف وسیعی است که دوران نوجوانی را در برمیگیرد و در انتهای طیف به جوانی میرسد. در دوره متوسطه قسمت اعظم استعداد های خاص نوجوانان و جوانان بروز میکند، قدرت یادگیری آنان به حد اعلای خود میرسد، کنجکاوی آنان جهت معنی مییابد و مسائل جدید زندگی نظیر انتخاب رشته، انتخاب حرفه و شغل، اداره خانواده و گرایش به مرام و مسلک، ذهن آنان را به خود مشغول میدارد و به مرحله ادراک ارزشهای اجتماعی، اقتصادی و معنوی می رسند، از این رو این دوره در نظام های تعلیم و تربیت کشورهای مختلف جهان اهمیت زیادی دارد. در نتیجه با توجه به موضوع تربیت اقتصادی که یکی از ساحت های تعلیم و تربیت در سند تحول به آن اشاره شده است لذا ضرورت دارد که برنامه ریزان با توجه به این ساحت محتوای کتاب های درسی را طراحی کرده و دانش آموزان عیناً این مطالب را آموزش دیده و یاد بگیرند (۱).

آموزش سواد اقتصادی در مدرسه به رشد و توسعه اقتصاد و به حوزه تربیت اقتصادی مربوط است. توجه به اهمیت تربیت مالی و رفتار سازی مطلوب در حوزه اقتصاد مقوله ای است که در طول سالیان گذشته همواره مد نظر برنامه ریزان اقتصادی و آموزشی کشورهای مختلف البته منطبق بر دیدگاه آنها از الگوی مطلوب و مادی زندگی فردی و اجتماعی قرار داشته و برای اجرایی نمودن آن سیاست گذاری هدفمندی را در عرصه نظام آموزشی و فرهنگی تدارک دیده اند (۲). نظام آموزشی در هر کشور دارای کارکردهای مختلفی است. اقتصاد به عنوان یکی از کارکردهای اساسی و مهم در نظام آموزشی سایر کشورها مطرح می باشد. اهمیت این کارکرد از آنجا ناشی می شود که اقتصاد در ایجاد و باروری سازی زمینه های سازنده ای مانند احساس مسئولیت، افزایش اعتماد به نفس، رشد مهارت های تصمیم گیری و... تاثیر شگرف دارد (۳). اهمیت مساله اقتصاد در زندگی و سرنوشت انسان به حدی است که اسلام، جنبه های مختلف آن را از اهداف تربیتی به حساب می آورد و آنرا زمینه ساز اهداف

اعتباربخشی الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده دوره متوسطه دوم ایران انجام نگرفته است و صرفاً موضوعاتی نسبتاً نزدیک در این حوزه انجام شده از جمله اینکه: قندهاری و همکاران در پژوهشی با عنوان بررسی تطبیقی تلفیق تربیت اقتصادی در برنامه درسی دوره ابتدایی در کشورهای اسکاتلند، چین و استرالیا و ارائه دلالتی برای تربیت اقتصادی در ایران به این نتیجه رسیدند که اشتراک کشورهای منتخب در اهداف تربیت اقتصادی در دو حیطه دانش و مهارت است و تفاوت سه کشور، در تأکید کشور استرالیا بر توانایی به کارگیری دانش، مهارت و ارزشها به صورت توأمان می باشد. میرعرب رضی و همکاران در پژوهشی با عنوان تحلیل مولفه های سواد اقتصادی کتاب های درسی دوره دوم متوسطه بیان داشتند؛ با توجه به نقش روش و اهداف کتاب های درسی در سواد اقتصادی دانش آموزان، ضروری است معلمان و مولفان کتاب های درسی، به مولفه های سواد اقتصادی خصوصاً مولفه توجه به کسب و کار، کسب و کار حلال، حفظ و توسعه ثروت و کارآفرینی، توجه لازم را داشته باشند. موسی زاده و صنعتی (۱۵) در پژوهشی با عنوان تبیین مؤلفه های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه های اسلامی به این نتیجه رسید که در تبیین مؤلفه های تربیت اقتصادی بر اساس آموزه های اسلامی، شامل استخراج ۴۸ مؤلفه ذیل سه مفهوم کلی تولید، توزیع و مصرف است. رهنما و اسماعیلی (۱۶) در پژوهشی به این نتیجه رسید که ارزیابی مولفه های تربیت اقتصادی در کتب مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی به این نتیجه رسید که میزان توجه به هر یک از مولفه های تربیت اقتصادی در محتوای کتب درسی متفاوت است. ضمناً به عناصر بینشی به ترتیب بیشتر از عناصر رفتاری و سپس گرایشی پرداخته شده است. پاک مهر و تیموری (۱۷) در پژوهشی با عنوان طراحی برنامه درسی تربیت اقتصادی با تأکید بر مبانی دینی به این نتیجه رسید که بر اساس مبانی دینی اعتقادی، اخلاقی و فقهی، طراحی برنامه درسی تربیت اقتصادی مبتنی بر آن مورد بررسی و مذاکره قرار گرفت. گریمز ۱ و همکاران (۱۸) در مقاله ای با عنوان آموزش اقتصادی و پیامدهای مالی خانوارها در بحران مالی با استفاده از داده های مقطعی از یک نظرسنجی سراسری از سرپرستان خانوارهای آمریکایی به بررسی اثرات تعدیل کننده سواد اقتصادی بر احتمال پیامدهای مالی خانوارها در دوران رکود اقتصادی پرداختند. یافته ها نشان داد که سواد اقتصادی با احتمال از دست دادن شغل، پرداخت وام مسکن، پرداخت کارت اعتباری، پرداخت وام معوق خودرو، از دست دادن خانه و ورشکستگی ارتباط دارد. نارمادیتیا و ویوو (۱۹) در مقاله ای با عنوان آموزش اقتصادی خانواده، گروه های همسالان و کارآفرینی دانشجویان: نقش واسطه ای سواد اقتصادی به این نتیجه رسیدند که هم آموزش اقتصادی خانواده و هم گروه های همسالان با سواد اقتصادی و قصد کارآفرینی دانشجویان رابطه مثبت دارند. پراکاش (۲۰) در مقاله ای با عنوان برنامه درسی اقتصاد خانه برای دانش آموزان دوره راهنمایی بیان کرد که اقتصاد خانه تلاشی است برای آموزش نحوه مراقبت از خانه و خانواده به دانش آموزان

3. Prakash

تربیتی عالی تر در ابعاد فکری، فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی می-داند (۴). مسیر دست یابی به نیروی انسانی ماهر از تعلیم و تربیت غیر رسمی و رسمی در پوشش تربیت در ساحت اهداف اقتصادی و حرفه ای می گذرد. یکی از زمینه هایی که در آموزش و پرورش هر کشور و دنیای معاصر بسیار حائز اهمیت است تربیت اقتصادی یک نسل است (۵). زندگی پیچیده امروز اقتضا می کند که نسل آینده، برای مواجهه با مشکلاتش، بر اساس مؤلفه های تربیت شود (۶). حتی کودک پیش دبستانی، در سال های نخستین تحصیلش برای زندگی موفق نیازمند این است که بداند کار کردن با ارزش است و امری است لذت بخش و مقدس و ثمره کار آن درآمد است (۸). و باید امر تربیت اقتصادی هر نسل در سال های ابتدایی به درستی پی ریزی شود تا در سال های پایانی تعلیم و تربیت به کارآمدی مؤثر در این حیطه منتهی شود (۸).

از طرفی تربیت اقتصادی را امروزه می توان بخش لاینفکی از آموزه های هر مکتب تربیتی دانست. بخشی از اهمیت تربیت اقتصادی به جایگاه و اهمیت اقتصاد و معیشت به عنوان یکی از دغدغه ها و مسایل دایمی در طول زندگی فردی و اجتماعی انسانها باز می گردد و بخشی دیگر به توجهی که در دهه های گذشته به ابعاد و ساحت تربیت شده است (۹). اگر دانش آموزان به عنوان آینده سازان جامعه که در آینده عهده دار مسئولیت های مختلف می شوند، از تربیت اقتصادی برخوردار نباشند و برای تدبیر در زندگی فردی و همچنین برای شناخت و تحلیل جریانات و تحولات و وقایع اقتصادی کشور از توانایی لازم برخوردار نباشند، باعث ناتوانی در تصمیم گیری عقلانی مبتنی بر فرهنگ و مقتضیات ملی، در مواجهه با یک موقعیت اقتصادی می شود و در نتیجه، نتواند به خوبی عمل کنند و چنین رفتاری بر رشد اقتصادی و توسعه همه جانبه کشور تاثیر گذار است (۱۰). تربیت اقتصادی به دانش آموزان در آمادگی برای زندگی حال و آینده و موفقیت در آن کمک می کند و می تواند به دانش آموزان در بهبود مهارت های تصمیم گیری و رفتار عقلانی اقتصادی کمک کند (۱۱) و برای توانا ساختن جوانان در درک جهانی که در آن زندگی می کنند، اهمیت دارد (۱۲). تربیت اقتصادی، با ارائه ی یک چارچوب برای تصمیم گیری های خوب به دانش آموزان، به آنها و کشور کمک خواهد کرد و زمینه سازی برای کسب یکی از صلاحیت های کلیدی است که دانش آموزان باید به منظور موفقیت در زندگی به دست آورند و به خاطر سودمندی آن در کمک به زندگی فردی و اجتماعی اهمیت ویژه ای دارد و به توانایی دانش آموزان برای درک رویدادهای جاری و سیاست های عمومی کمک می کند (۱۳). اولین قدم تربیت اقتصادی از محیط خانواده و مدارس شروع می شود، جایی که بسیاری از توانمندی ها و رفتارهای مناسب اقتصادی در وجود کودک نهادینه می شود (۱۴).

همچنین با بررسی پژوهش ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که تاکنون پژوهشی جامع در مورد طراحی و

1. Grimes
2. Narmaditya & Wibowo

خبرگان این حوزه (اساتید، متخصصان و کارشناسان حوزه برنامه ریزی آموزشی، مدیریت آموزشی، تحقیقات آموزشی، اقتصاد) می-باشند. انتخاب شرکت کنندگان در بخش کیفی به روش نمونه گیری غیرتصادفی و با استفاده از تکنیک گلوله برفی انجام شد. مصاحبه نیمه ساختاریافته تا سطح اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت و تعداد ۳۰ نفر مصاحبه شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از روش اشتراوس و کوربین و کدگذاری سه مرحله ای (باز، محوری و انتخابی) استفاده شد. در مرحله کدگذاری باز، شناسایی مفاهیم و ویژگی‌ها و ابعاد آنها انجام شد. تمامی عبارات‌های مرتبط با سؤالات انتخاب گردید. در مرحله کدگذاری محوری، مقوله‌ها، ویژگی‌ها و ابعاد حاصل از کدگذاری باز تدوین شده و سر جای خود قرار گرفتند تا دانش فزاینده ای در مورد روابط ایجاد گردد. در مرحله سوم که شامل کدگذاری انتخابی است، پژوهشگر به دنبال مواردی بود که موضوعات را روشن ساخته و آنها را مورد مقایسه قرار می داد. در مرحله کدگذاری انتخابی با دستیابی به یک نتیجه کلی از مقوله‌ها و با استفاده از مقوله‌ها و مفاهیم استخراج شده، نقش فعالیت‌های اصلی و پشتیبانی در برنامه درسی اقتصاد خانواده مشخص شد و الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده ارائه شد. سپس در بخش کمی پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته جهت بررسی وضعیت موجود و مطلوب الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده مورد استفاده قرار گرفت. نمونه‌گیری در بخش کمی به روش تصادفی ساده از میان متخصصان و کارشناسان (حوزه برنامه ریزی آموزشی، مدیریت آموزشی، تحقیقات آموزشی، اقتصاد، روانشناسی، جامعه شناسی و حسابداری) صورت گرفت و تعداد ۱۱۸ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تحلیل داده های حاصل از پرسشنامه از نرم افزار SPSS در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.

یافته ها

در بخش کیفی محقق کد مفاهیم استخراج شده و جایگزین شده مربوط به روش‌های تدریس در برنامه درسی را همدسته نموده و در جدول ۱ قرار داده است. با استفاده از مرحله کدگذاری باز و مشخص کردن مفاهیم اصلی و کدگذاری محوری و مشخص کردن مقوله های اصلی، ۵۵ مفهوم در قالب ۲۲ مقوله استخراج شد که در جدول شماره ۴-۱ ارائه شده است.

و گشودن راه های جدید شغلی. کیسر و منخوف در مقاله ای با عنوان آموزش های مالی و اقتصادی در مدارس بیان کردند؛ تربیت اقتصادی به همان اندازه سایر آموزش ها اهمیت دارد حائز اهمیت می باشد و در حدود ۲۰ تا ۴۰ ساعت از کل آموزش باید به تربیت اقتصادی دانش آموزان اختصاص داده شود. بایر و ویلکس (۲۰۱۹) در خصوص توزیع نابرابر آموزش اقتصادی در کالج ها و دانشگاههای ایالات متحده عنوان داشتند؛ توزیع آموزش اقتصادی در بین فارغ التحصیلان کالج ایالات متحده کاملاً نابرابر است و باید توجه اقتصاددانان و مدیران ارشد در دانشکده ها به این موضوع جلب شود و توزیع آموزش اقتصادی ضروری است. لئی و همکاران در تحقیق خود با عنوان اثر بخشی تربیت اقتصادی بر روی دانش آموزان پیش دبستانی نتیجه گرفت که دانش آموزان دارا و بی بهره از برنامه در تربیت اقتصادی تفاوت معناداری با یکدیگر در حوزه اقدام و عمل اقتصادی دارند.

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می بایست بیان نمود که به توجه به غفلت از ظرفیت های قابل توجه آموزش اقتصاد خانواده، باعث شده همواره این حوزه به عنوان یک زمینه فرعی و حاشیه‌ای در دستور کار نظام آموزشی قرار گیرد، این تحقیق در پی آن است تا از طریق طراحی و تدوین الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت اقتصادی در دوره متوسطه به تبیین، اعتبار بخشی و اعاده جایگاه تربیت اقتصادی در نظام آموزشی کشور کمک کند. در طراحی الگوی مطلوب برنامه درسی اقتصاد خانواده در دوره متوسطه نیز این شناخت ها و آگاهی‌های اساسی ناظر بر تبیین معنا و مفهوم برنامه درسی، انواع الگوهای طراحی و .. مورد بررسی قرار می گیرد. با عنایت به مطالب مذکور می توان نتیجه گرفت که اساساً آموزش اقتصاد خانواده در نظام آموزشی کشور ما محدودیتی نظری و فکری و از سوی دیگر با موانع و تنگناهای اجرایی و عملی دست به گریبان است. لذا پژوهشگر در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال است که الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه ایران چگونه است؟

مواد و روش ها

رویکرد این پژوهش آمیخته اکتشافی (کیفی-کمی) است. در بخش کیفی بر اساس نظریه داده بنیاد و در بخش کمی توصیفی از نوع پیمایشی می باشد. شرکت کنندگان پژوهش حاضر شامل کلیه

جدول ۱ الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه دوم

کد محوری (مقوله‌ها)	کدهای باز (مفاهیم)	کد مصاحبه شونده
آموزش به خانواده	آموزش بودجه بندی به خانواده دارای اهمیت است. آموزش مسائل اقتصادی به خانواده‌ها منجر به ارتقای وضعیت معیشتی آنها خواهد شد.	۵، ۱۶، ۲۱
اهمیت آموزش اقتصاد خانواده به دانش‌آموزان	اهمیت آموزش اقتصاد خانواده به دانش‌آموزان، اگر بیشتر از آموزش تحصیلی آنان نباشد، قطعا کمتر از آن نیست. با ایجاد فضا و شرایط لازم، برای آموزش اقتصاد خانواده به دانش‌آموزان کمک می‌کند، که نحوه صحیح استفاده از پول، چه در دوران تحصیل و چه در زندگی شغلی و آینده، را یاد بگیرند تا از این طریق، به رفاه مالی ایده‌آل خود، دست یابند.	۱، ۱۷، ۲۲، ۲۶

۶، ۵، ۳ ۱۷، ۱۸ ۲۹، ۲۴	آموزش و ارتقای دانش عمومی دانش آموزان به رونق اقتصاد خانواده کمک خواهد کرد.	رونق اقتصاد خانواده از طریق آموزش به فرزندان
۲۳، ۱۲، ۸	آشنایی با مفاهیم ابتدایی مالی و امور بانکی برای فرزندان در کسب استقلال فردی ضرورت دارد. دستمزد دادن در خانه در قبال کاری که فرزندان انجام می دهند می تواند انگیزه استقلال مالی در زندگی آینده آنها را تقویت کند.	استقلال فردی و مالی دانش آموزان
۱۵، ۱۱، ۴ ۲۷	فرزندان باید در کارهای مربوط به خانه مشارکت کنند.	مشارکت در کارهای مربوط به خانه
۱۷، ۶، ۱	آشنا کردن دانش آموزان به مبادی مشاغل در انتخاب درست شغلی در آینده با اهمیت است.	آشنایی با مشاغل
۳۰، ۲۱	فرزندان بزرگتر باید نسبت به فرزندان کوچکتر احساس مسئولیت کنند و روحیه تعهدپذیری و مسئولیت پذیری در خانواده وجود داشته باشد. فرزندان باید نسبت به اعضای خانواده تعهد داشته باشند و قدر دان تلاش های پدر و مادر باشند.	احساس مسئولیت و قدردانی در فرزندان
۱۹، ۱۳، ۹ ۲۶	توانایی به کارگیری ابزارها و آموختن مهارت های مهم و پایه ای زندگی در تربیت مستقل فرزندان و استقلال آتی آنها نقش دارد. ایجاد و تقویت یک یا چند مهارت قابل عرضه در بازار کار که با استعداد های فردی تناسب داشته باشد و در عین حال برای رفع نیازمندی نوجوانانی که در پایان دوره متوسطه به فعالیت های اجتماعی و تولیدی و اقتصادی می پردازند، مفید باشد.	توانایی به کارگیری ابزارها و آموختن مهارت ها
۳۰، ۲۸، ۲۵	با توجه باینکه شخصیت و روحیه انسان ها، عمدتاً در دوران نوجوانی و جوانی شکل می گیرد، می توان با یک برنامه صحیح آموزشی، ضمن پرورش ویژگی ها و روحیه کارآفرینی، دانش آموزان و دانشجویان را با روش های راه اندازی کسب و کارهای خلاقانه آشنا کرد تا آنها دغدغه ای برای داشتن یک زندگی خوب در آینده نداشته باشند.	پرورش روحیه کارآفرینی
۱۸، ۱۶، ۵ ۲۷، ۲۰	وجود الگوی صحیح مصرف در خانواده در تربیت اقتصادی فرزندان سودمند است. صرفه جویی در خانواده می تواند در مدیریت مالی و احساس رضایت مندی مالی در زندگی فرزندان در آینده موثر باشد. مهارت اسراف نکردن و استفاده درست از نعمت های خداوند باید از کودکی آموزش داده شود. فرزندان نباید با بی توجهی به وضعیت اقتصادی خانواده به اسراف و عدم قدردانی از آسایش و نعمت هایی که دارند بپردازند. خانواده ها می توانند با رفتار و عمل خود در زندگی صرفه جویی را به فرزندان یاد دهند.	الگوی مصرف خانواده
۱۴، ۸، ۴ ۲۳	آگاهی از عملکرد و سیاست های اقتصادی داخلی و خارجی کشور در افزایش سطح بینش اقتصادی خانواده ها موثر است. توانایی بررسی جامعه مدنی در عملکرد درست خانواده کلیدی است. حضور و توانایی تحلیل جریانات، تحولات و وقایع اقتصادی کشور منجر به دید جامع نسبت به مفاهیم اقتصادی خرد در خانواده خواهد شد.	افزایش درک وقایع اقتصادی کلان
۱۱، ۶، ۱ ۲۲، ۱۵ ۲۹، ۲۸، ۲۳	پرورش و تقویت ارزش های فردی و اجتماعی سالم در مدارس و رسانه ها می تواند در مدیریت درست رفتارهای اقتصادی دانش آموزان موثر باشد. در عرصه اخلاق اقتصادی، مواردی نظیر سبک زندگی، رفتارها، انصاف، انفاق، گذشت، ایثار و ... با توجه به ویژگی های مخاطبین مورد نظر باشد. در حوزه فقه اقتصادی بایستی احکام خمس و زکات و معاملات مورد توجه قرار گیرد. والدین باید از همان دوران کودکی، فرزندان خود را با احکام الهی و چگونگی کسب کار حلال و فواید آن در زندگی آشنا کنند تا پیرو مکتب ائمه اطهار (ع) باشند. ترویج فرهنگ مصرف گرایی در رسانه های اجتماعی و مجازی می تواند منجر به درونی سازی الگوهای مصرفی نادرست در دانش آموزان شود.	پرورش و تقویت ارزش های فردی، دینی و اجتماعی سالم به دانش آموزان
۱۲، ۱۰، ۱ ۲۵، ۲۳ ۲۶، ۳۰	امروزه خانواده ها و فرزندانشان به سبک زندگی غربی و مصرف گرا روی آورده اند. شبکه های مجازی و تلویزیون باعث افزایش مد و مصرف گرایی در خانواده ها شده است.	سبک زندگی مصرف گرا در جامعه کنونی

	<p>به دلیل زندگی تجمعاتی بخشی از درآمدهای خانواده ها صرف وسایلی می شود که به آنها نیاز ندارند.</p> <p>بعضی خانواده ها چندین اتومبیل دارند که فراتر از نیازهای اعضای خانواده است.</p> <p>خانواده هایی هستند که هر ساله باید لوازم منزلشان را عوض کنند با اینکه هنوز هم آن لوازم قابل استفاده هستند.</p> <p>اختلاف طبقاتی در جامعه مشهود است و در کنار خانواده ها با درآمد اندک برخی از زندگی بسیار مرفهی برخوردار هستند.</p>	
<p>۳، ۹، ۱۴، ۱۶، ۲۷</p>	<p>استفاده از منابع فناوری و تکنولوژیکی مختلف در فرایند آموزش منجر به بهبود کیفیت آموزش خواهد شد.</p> <p>استفاده از فیلم های آموزشی یا اجرای تئاتر با محوریت مفاهیم اقتصادی در مدرسه شناخت رسانه ها و چگونگی کاربرد هر یک از آن ها و همچنین آشنایی با روش های نوین تدریس، مهمترین عوامل در بهبود کیفیت درک و فهم دانش آموزان هستند و از طرف دیگر از مدت زمان لازم برای آموزش می کاهد.</p>	<p>استفاده از رسانه ها و تکنولوژی های نوین آموزشی</p>
<p>۴، ۵، ۱۱، ۱۶، ۱۸، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۰</p>	<p>معلم با انعطاف پذیری و تحمل، نظر دانش آموزان را مورد بررسی قرار دهد و حین تدریس خود از آن بهره ببرد.</p> <p>معلمان با تجربه با توجه به شناخت از طیف های مختلف دانش آموزان می توانند روش های آموزشی و تربیتی متنوعی را به کار گرفته و کیفیت بهتری از آموزش را ارائه دهند.</p> <p>معلمان دلسوز با گذاشتن زمان بیشتر برای دانش آموزان منجر به یادگیری بهتر درس در دانش آموزان می شوند.</p> <p>انگیزه معلم نقش مهمی در کیفیت تدریس دارد.</p>	<p>ویژگی های معلمان</p>
<p>۲، ۳، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۲۸</p>	<p>مدیریت زمان از عناصر اصلی موفقیت فردی و اجتماعی محسوب می شود، لذا در برنامه ریزی باید به این عامل توجه ویژه مبذول شود.</p> <p>اگر دانش آموزان یاد بگیرند که برای زمان ارزش قائل شوند و اوقات خود را به بطلات نگذرانند می توانند از وقت خود به درستی استفاده کنند و به فعالیت های مختلفی بپردازند.</p> <p>دانش آموزان باید به کمک خانواده و معلمانشان به آینده و سرنوشتشان توجه کنند و فقط به فکر گذران زندگی و خوشی های لحظه ای زندگی نباشند.</p>	<p>مدیریت زمان</p>
<p>۸، ۱۱، ۱۷</p>	<p>در یادگیری گروهی دانش آموزان می توانند در اشتراک گذاری گروهی به عنوان یک تیم واحد بیندیشند، خلق کنند و بیاموزند. خلق دانش، مشارکت، حذف فردگرایی و استقبال از اختلاف، توجه به کیفیت و کمیت، افزایش اعتماد به نفس، ارتقای مهارت ها، دانش ها و... از جمله نکات مثبت در این یادگیری است.</p> <p>معلم می تواند با کار گروهی در کلاس درس، ویژگی های فردی دانش آموزان همچون خلاقیت، ابتکار، رهبری و مشارکت در گروه، پشتکار و دقت، و با بهره گیری از این شیوه ها - شیوه های مشارکتی یادگیری فعال- و با یاددهی عمیق و پایدار در ذهن دانش آموزان، به اهداف تدریس موفق دست پیدا کند.</p>	<p>روش های یادگیری فعال و تعاملی شامل بحث گروهی</p>
<p>۷، ۱۳، ۱۵، ۱۸</p>	<p>به واسطه برنامه درسی، دانش آموزان باید نسبت به وضعیت معیشت خانواده شان آگاهی کسب کنند.</p> <p>دانش آموزان می توانند با تمرین های موجود در برنامه درسی در مدرسه ای که تحصیل می کنند فعالیت های اقتصادی خرد را تجربه و تمرین کنند.</p> <p>دانش آموزان باید با آینده نگرایی به درک درستی از نیازهای اجتماعی محل زندگی و کشورشان برسند تا در انتخاب رشته تحصیلی و شغلیشان به درستی عمل کنند.</p>	<p>افزایش آگاهی دانش آموزان نسبت به مسائل اقتصادی</p>
<p>۲۲، ۲۷، ۳۰</p>	<p>اردوهای علمی و بازدید از مراکز صنعتی و تولیدی می تواند سبب شود دانش آموزان با مشاغل مختلف آشنا شوند.</p> <p>کارآفرینان و مولدان اقتصادی می توانند در مدارس حضور یافته و به دانش آموزان از تجاربشان بگویند.</p>	<p>آشنایی با مراکز تولیدی و کارآفرینان</p>

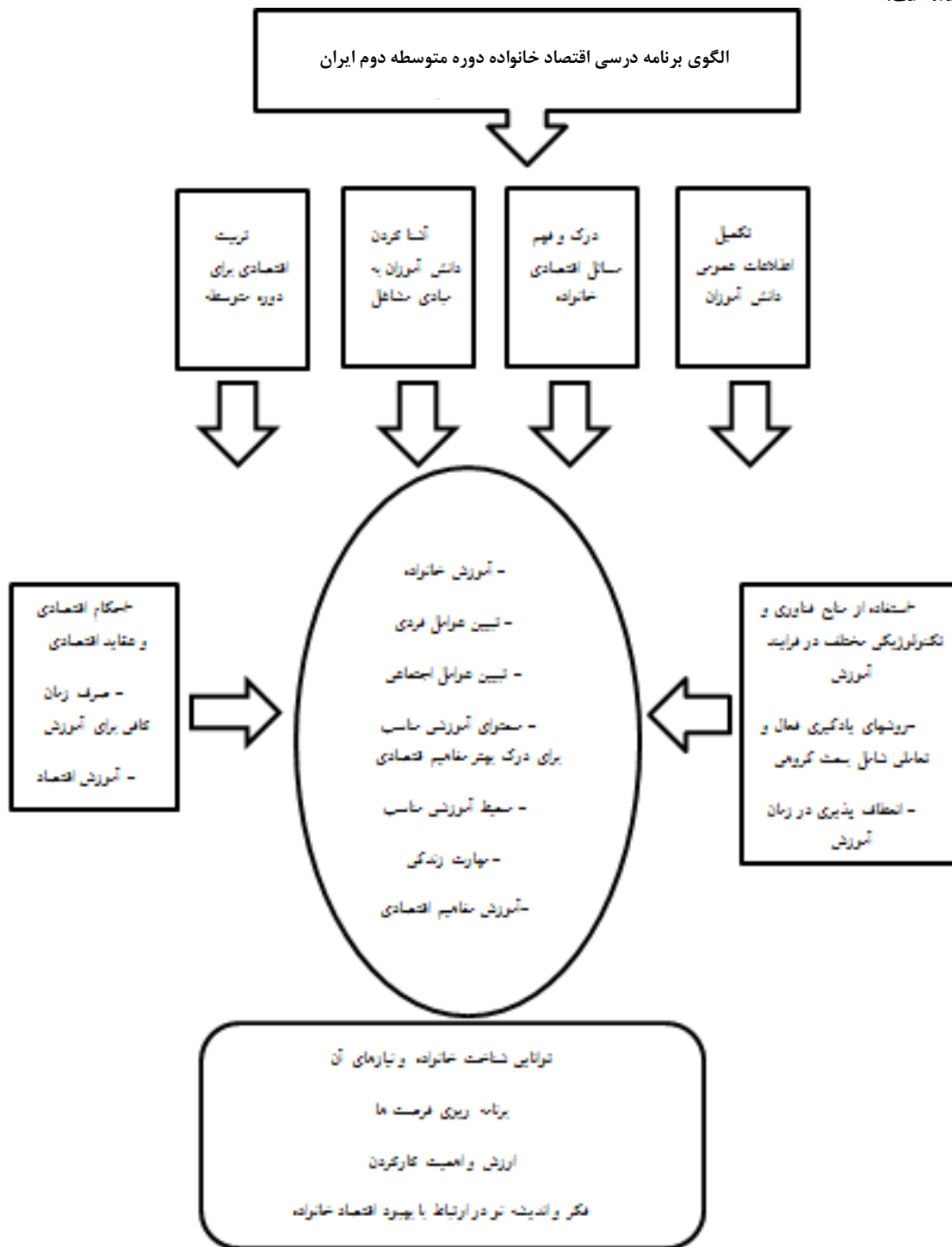
کشف نبوغ و توانمندی های مالی خود با کمک روش های تدریس صحیح مفاهیم اقتصادی به خانواده ها مقدور می شود.	
دانش آموز باید به واسطه آموزش درست به قدرت نقد و تحلیل جریان های اقتصادی برسد.	
برنامه درسی اقتصاد خانواده باید منجر به افزایش نوآوری و ابتکار عمل در دانش آموزان شود.	تقویت تفکر انتقادی و خلاق در دانش آموزان
وهله های مهم اقتصادی توسط دانش آموزان باید شناسایی شود و واکنش به موقع نسبت به آن نشان دهند.	
تمرین ها و فعالیت های مبتنی بر حل مساله در برنامه درسی می تواند منجر افزایش خلاقیت در دانش آموزان شود.	
دانش آموزان با روش های تحقیق و انجام کارهای پژوهشی آشنا شوند.	فعالیت های علمی
تولید علم و پژوهش های علمی در حوزه مسائل اقتصادی مدنظر قرار گیرد.	
برنامه درسی باید متناسب با شرایط بومی و منطقه ای دانش آموزان باشد و آنها را با مسائل اقتصادی محیط زندگیشان آشنا کند.	بومی سازی برنامه درسی

در مرحله کدگذاری انتخابی و ارتباط میان مقولات محوری بر اساس شرایط علی، پدیده محوری، پیامدها، راهبردها، روش ها و وضعیت موجود مولفه های تربیت اقتصادی خانواده تعیین شد که در جدول شماره ۴-۲ ارائه شده است.

جدول ۲ کدگذاری انتخابی و ارتباط میان مقولات محوری

شرایط علی	پدیده محوری	پیامدها	راهبردها	روشها	وضعیت موجود
آموزش به خانواده	روثق اقتصاد خانواده از طریق آموزش به فرزندان	استفاده از رسانه ها و تکنولوژی های نوین آموزشی	مشارکت در کارهای مربوط به خانه		
اهمیت آموزش اقتصاد خانواده به دانش آموزان	استقلال فردی و مالی دانش آموزان	ویژگی های معلمان	آشنایی با مشاغل		
الگوی مصرف خانواده	احساس مسئولیت و قدردانی در فرزندان	مدیریت زمان	توانایی به کارگیری ابزارها و آموختن مهارت ها		سبک زندگی مصرف گرا در جامعه کنونی
پرورش و تقویت ارزش های فردی، دینی و اجتماعی سالم به دانش آموزان	افزایش آگاهی دانش آموزان نسبت به مسائل اقتصادی	افزایش درک وقایع اقتصادی کلان	پرورش روحیه کارآفرینی		
تقویت تفکر انتقادی و خلاق در دانش آموزان			روش های یادگیری فعال و تعاملی شامل بحث گروهی		
فعالیت های علمی			آشنایی با مراکز تولیدی و کارآفرینان		

الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه دوم در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱ الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه دوم

در بخش کمی برای رتبه بندی گویه ها از آزمون فریدمن استفاده شد که جدول شماره ۳ آن را گزارش کرده است.

جدول ۳. رتبه بندی برنامه درسی اقتصاد خانواده دوره متوسطه دوم ایران

رتبه	گویه	کمیت رتبه	خی دو	درجه آزادی
۱	آموزش مفاهیم اقتصادی	۹/۶۲		
۲	مهارت زندگی	۹/۳۸		
۳	محتوای آموزشی مناسب برای درک بهتر مفاهیم اقتصادی	۸/۸۷	*۶۸/۳۳	۶
۴	آموزش خانواده	۸/۲۶		
۵	تبیین عوامل فردی	۷/۱۴		
۶	تبیین عوامل اجتماعی	۶/۳۳		
۷	محیط آموزشی مناسب	۵/۰۹		

P>۰/۰۵

بر حسب این رتبه بندی ارائه شده و با توجه به نتیجه آزمون فریدمن (این آزمون برای بررسی معناداری رتبه بندی از جدول آزمون خی دو استفاده می شود) کمیت $X^2=۶۸/۳۳$ با درجه آزادی ۵ در سطح ($p<۰/۰۵$) معنادار است. همانطور که مشاهده می شود شش گویه به لحاظ اولویت و اهمیت رتبه بندی شده اند چنانچه ملاحظه می شود گویه «آموزش مفاهیم اقتصادی» رتبه اول را در میان گویه‌های مربوط به دست آورده. رتبه دوم به گویه «مهارت زندگی» اختصاص پیدا کرده. سومین رتبه مربوط به گویه «محتوای آموزشی مناسب برای درک بهتر مفاهیم اقتصادی» است. گویه «آموزش خانواده» نیز رتبه چهارم را کسب کرده است. از طرف دیگر چنانچه به رتبه‌های پایین جدول توجه شود گویه «محیط آموزشی مناسب» هفتمین رتبه را داراست.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر به منظور طراحی الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده برای دوره متوسطه دوم ایران انجام شد. رویکرد این پژوهش آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) است. بر اساس الگوی به دست آمده، مؤلفه های آموزش اقتصاد خانواده برای دانش آموزان شامل: آموزش خانواده، تبیین عوامل فردی، رویکرد اقتصادی جامعه، تبیین عوامل اجتماعی، محتوای آموزشی مناسب برای درک بهتر مفاهیم اقتصادی، محیط آموزشی مناسب، مهارت زندگی و آموزش مفاهیم اقتصادی می باشند. یافته های بخش کمی پژوهش با استفاده از آزمون خی دو نیز نشان داد که مؤلفه‌ها و گویه‌های استخراج شده در بخش کیفی از اهمیت متوسط به بالایی برخوردار بوده و کلیه افراد نمونه در مجموع دارای نظر مثبت نسبت به الگو بودند. بر انسجام و استحکام آن صحنه گذاشته و آن را کاملاً همخوان با ادبیات فعالیت در محیط آموزش و پرورش ارزیابی نمودند. نتایج مذکور با یافته های قندهاری و همکاران، میرعرب رضی و همکاران، موسی زاده و صنعتی (۱۵)، رهنما و اسماعیلی (۱۶)، پاک مهر و تیموری (۱۷)، گریمز و همکاران (۲۰۲۱)، نارمادیتیا و ویوو (۱۹) پراکاش (۲۰)، کیسر و منخوف، بایر و ویلکس و لئی و همکاران همخوانی نسبی و انطباق دارد. در پاسخ به سوال فوق الذکر گفتنی است که آموزش اقتصادی خانواده، جهت دادن به شرایط

رفاهی را که کودک در آینده انتظار دارد، امکان پذیر می سازد (۱۹). آموزش در خانواده همچنین به سواد اقتصادی بهتر کمک می کند و فرصت شغلی به عنوان یک کارآفرین را در آینده ارتقا می دهد (۲۱). علاوه بر این، یک مطالعه مقدماتی توسط مک کویگان و مگرا اشاره می کند که آموزش خانواده، کودکان را با مهارت‌های مادام‌العمر، انتخاب شغل، مهارت‌های سرمایه‌گذاری اولیه و دستیابی به اهداف آشنا می‌سازد.

پرورش و تقویت ارزش‌های فردی، دینی و اجتماعی سالم به دانش-آموزان از جمله مولفه الگوی برنامه درسی اقتصاد خانواده در این مطالعه بود. در همین زمینه، هارت نشان داده است که نقش و عملکرد خانواده ارتباط نزدیکی با جامعه پذیری کودکان با محیطشان دارد. این امر شامل فرآیندی است که طی آن کودک دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های مرتبط با عملکرد خود را به عنوان بخشی از جامعه و محیط (از جمله در زمینه درک اقتصاد و سواد اقتصادی) کسب می‌کند. منطق اساسی این است که کودکان تمایل دارند با توجه به آنچه می‌بینند، می‌شنوند و می‌دانند عمل و رفتار کنند (۲۲). این نتیجه با تحقیق نارمادیتیا (۱۹) نیز همسو است که اظهار داشت، آموزش اقتصادی خانواده به شدت از توسعه درک اقتصاد در تصمیم‌گیری اقتصادی روزانه توسط کودکان حمایت می‌کند. به همین ترتیب، سوراتنو نشان داد که آموزش اقتصادی خانواده با سواد اقتصادی و قصد کارآفرینی دانشجویان همبستگی مثبت دارد. سواد اقتصادی به دانش آموزان در تسلط بر مسائل اقتصادی و راه حل های مشکلات کمک می‌کند (۱۹). سواد اقتصادی توانایی فردی برای درک شرایط اقتصادی و تصمیم‌گیری برای مواجهه با تبادلات اقتصادی را در بر می‌گیرد که به طور همراستایی فرصت کارآفرین بودن را افزایش می‌دهد. همچنین، این یافته، مطالعه قبلی توسط چوژماروا و همکاران را تایید می‌کند که نشان دادند سواد اقتصادی و آموزش کارآفرینی تا حدی بر علاقه کارآفرینی در دانشجویان رشته تحصیلی اقتصاد تأثیر می‌گذارد. در واقع، سطح بالای سواد اقتصادی دانش‌آموزان می‌تواند ذهنیت آنها را به تفکر انتقادی‌تر، به‌ویژه در تصمیم‌گیری برای شروع و توسعه کسب‌وکار جدید تغییر دهد. در همین زمینه، نورجانا و همکاران (۲۳) نیز تایید کردند که سواد اقتصادی یک مهارت زندگی است که می‌تواند در فعالیت های اقتصادی روزانه به کار رود. آموزش و پرورش یکی از نهادهای

1. Nurjanah

می شود که وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده ها و سایر مولفه های خانوادگی و رابطه آن با تربیت اقتصادی دانش آموزان مورد بررسی قرار گیرد. همچنین با توجه به اینکه این پژوهش به طراحی و اعتباربخشی برنامه درسی اقتصاد خانواده در دوره متوسطه دوم انجام شد پیشنهاد می شود که برای مقاطع پایین تر و یا دانشگاهی نیز، با انجام پژوهش، الگوی مناسب تربیت اقتصاد خانواده بررسی و طراحی شود.

References

1. Callahan, Joseph and Clark, Leonard (2018). Education in secondary school. Mashhad: Astan Quds Razavi Publishing House.
2. Brinia, V., Vikas, E., (2014) Innovations in the teaching methodology of the economic science in Secondary Education: The introduction of art in teaching the course "Principles of the Economic Theory", Athens. Volume 14, Issue 1. Pages 419–422.
3. Schafer, M. J., & Khan, S. S. (2017). Family economy, rural school choice, and flexischooling children with disabilities. *Rural Sociology*, 82(3), 524-547.
4. Thompson M. 2012. Foucault, fields of governability, and the population–family–economy nexus in China. *History and theory*, 51(1): 4
5. Leiser D, Benita R, Bourgeois-Gironde S. 2016. Differing conceptions of the causes of the economic crisis: Effects of culture, economic training, and personal impact. *Journal of Economic Psychology*, 53: 154-163.
6. Semenov V. 2017. Development and usage of electronic teaching technologies for the economic training of students in a technical university. In 2017 International Conference "Quality Management, Transport and Information Security, Information Technologies"(IT&QM&IS) (pp. 685-687). IEEE.
7. Cseh-Papp I, Varga E. 2017. History of the Hungarian economic training. *Journal of Process Management. New Technologies*, 5(2): 55-65.

اصولی جامعه است که تعلیم و تربیت و ساختن انسان مطلوب و مؤثر را در جامعه به عهده دارد. برای پرورش افراد مطلوب، نیاز به یک نظام آموزشی کارآمد است که اجزاء و عناصر آن اعم از مواد درسی، دانش آموز، معلم، وسایل آموزشی، فضا و غیره با یکدیگر ارتباط متقابل دارند تا اهداف مورد انتظار تحقق یابد. نظام آموزش و پرورش هر کشوری برای تربیت هرنسلی در مواجهه با آینده موفق، باید زمینه و حیطه های متنوع آموزشی و تربیتی را به درستی انتخاب کند. یکی از زمینه هایی که در آموزش و پرورش هر کشور و دنیای معاصر بسیار حائز اهمیت است " تربیت اقتصادی " یک نسل است. زندگی پیچیده امروز اقتضا می کند که نسل آینده برای مواجهه با مشکلاتش، بر اساس مؤلفه های اقتصادی صحیحی تربیت شود. حتی کودک پیش دبستانی، در سال های نخستین تحصیلش برای زندگی موفق نیازمند این است که بداند کارکردن با ارزش است، و امری است لذت بخش و مقدس و ثمره کار آن درآمد است (۲۴). در این میان برنامه درسی به عنوان مهمترین رکن نظام آموزشی، عنصر مناسبی است تا نسل به این مقصود، میسر گردد. تربیت اقتصادی را امروزه می توان بخش لاینفکی از آموزه های هر مکتب تربیتی دانست. بخشی از اهمیت تربیت اقتصادی به جایگاه و اهمیت اقتصاد و معیشت به عنوان یکی از دغدغه ها و مسایل دایمی در طول زندگی فردی و اجتماعی انسانها باز می گردد و بخشی دیگر به توجهی که در دهه های گذشته به ابعاد و ساحت تربیت شده است (۹). اگر دانش آموزان به عنوان آینده سازان جامعه که در آینده عهده دار مسئولیت های مختلف می شوند، از تربیت اقتصادی برخوردار نباشند و برای تدبیر در زندگی فردی و همچنین برای شناخت و تحلیل جریانات و تحولات و وقایع اقتصادی کشور از توانایی لازم برخوردار نباشند، باعث ناتوانی در تصمیم گیری عقلانی مبتنی بر فرهنگ و مقتضیات ملی، در مواجهه با یک موقعیت اقتصادی می شود و در نتیجه، نتواند به خوبی عمل کنند و چنین رفتاری بر رشد اقتصادی و توسعه همه جانبه کشور تاثیر گذار است (۱۰). برنامه های درسی به عنوان قلب نظام تعلیم و تربیت و ابزاری در جهت تحقق اهداف آموزش و پرورش عمل می کنند. برنامه درسی شامل فرصت های یادگیری و تجاربی است که با نظارت نظام آموزشی و به منظور ایجاد تغییر مطلوب در دانش، مهارتها و نگرش های فراگیران طراحی و اجرا می شود (میلر، ۲۰۰۷). علی رغم مطالب و حقایق فوق، متأسفانه، امروزه در مدارس و مراکز آموزشی کشورمان، اقتصاد خانواده در برنامه درسی دوره متوسطه از جایگاهی برخوردار نیست (25: 15؛ 24). در حالی که در پژوهش مسرز و اونز بیان شده است که در کشورهای مختلف برنامه های درسی تربیت اقتصادی برای مدارس وجود دارد. همچنین هانشک و وسمن اذعان می دارند که امروزه تربیت اقتصادی در دوره ابتدایی بسیار مهم است و آموزش در دوره های ابتدایی، اول و دوم متوسطه تکمیل کننده یکدیگر است.

در بحث پیشنهادهای پژوهش می بایست بیان داشت که با توجه به اینکه توانایی شناخت خانواده و نیازهای آن در اعتباربخشی الگوی برنامه درسی تربیت اقتصادی در بالاترین رتبه قرار گرفت پیشنهاد

system of Iran, Ardakan, Islamic Azad University, Ardakan branch.

18. Grimes, P.W., Rogers, K.E. and Bosshardt, W.D., 2021. Economic Education and Household Financial Outcomes during the Financial Crisis. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(7), p.316.

19. Narmaditya, B. S. (2013). Pengaruh pendidikan ekonomi keluarga terhadap perilaku konsumsi dimediasi literasi ekonomi dan gaya hidup pada mahasiswa fakultas ekonomi Universitas negeri malang angkatan 2011. *Ekuitas: Jurnal Pendidikan Ekonomi*, 1(1).

20. Prakash, S .2020. Home Economics Curriculum for Middle School Students. Thiagarajar College of Preceptors Edu Spectra.

21. Setiawan, A. (2020). The Impact of Understanding Economic Literacy and Lifestyle on Entrepreneurial Intention of Students in Higher Education. 4 (3), 215-222

22. Smith, T. E., Holmes, S. R., Sheridan, S. M., Cooper, J. M., Bloomfield, B. S., & Preast, J. L. (2021). The effects of consultation-based family-school engagement on student and parent outcomes: A meta-analysis. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 31(3), 278-306.

23. Nurjanah, S., Ilma, R. Z., & Suparno, S. (2018). Effect of economic literacy and conformity on student consumptive behaviour. *Dinamika Pendidikan*, 13(2), 198-207.

24. Peyghami A., Torani H. 2018. The role of the economics curriculum in the official and public education program of the world. *Quarterly magazine of educational innovations*. 9(37): 52-31.

25. Toghyani M, Peshami A. 2015. Economic education, first volume. Tehran: Imam Sadiq University (peace be upon him).

8. Rakhimov A. 2018. Requirements for Economic Training of College Students in Modern Professional Education. *Eastern European Scientific Journal*, (2).

9. Grimes P, W Rogers, Smith R C. 2010. High school economic education and access to financial services. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2): 317-335.

10. Becker Jr, Walstad R. A. .2012. Econometric modeling in economic education research (Vol. 2). Springer Science & Business Media.

11. Suciu C, Staiculescu C. 2010. economic education school-based curriculum and equal opportunities in pre-university education. *euromentor journal*, 1(4):135-146.

12. Bousiou, D., & Tsooglou, S. (2002). Economic Education in Greece at the High School Level. *JSSE-Journal of Social Science Education*.

13. Mtika P2016. Malawi's Public Higher Education 'Equitable Access' Policy: Is it working?. In *British Council/Fapdf Pathways to Social Economic Welfare in Brazil: Examining Affirmative Action Policies*.

14. Greenspan, A. 2003. The importance of financial and economic education and literacy. (Raising Interest in Economics). *Social Education*, 67(2): 70-72.

15. Musazadeh Z., Saneti F. 2016. Explaining the components of economic education based on Islamic teachings, *Islamic Education Quarterly*, 12(24): 73-97.

16. Rahnama J, Esmaili Z. 2016. Evaluation of economic education components in elementary social studies books, master's thesis, Payam Noor University.

17. Pak Mehr H, Timuri M. 1395 Designing the curriculum of economic education with an emphasis on religious foundations, the first national conference on educational innovations in the educational